

Nedostatečné odškodnění za nezákonné trestní stíhání

Ústavní soud nezpochybňuje závěry Nejvyššího soudu učiněné v rozsudku ze dne 16. 9. 2015 sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 (a předtím v rozsudku ze dne 27. 6. 2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, zařazeném do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek jako Rc 122/2012), ale zdůrazňuje, že ke srovnání lze používat pouze případy skutečně srovnatelné. V případě stěžovatelky obecné soudy nepostupovaly v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu. Srovnaly případ stěžovatelky s případy zjevně nesrovnatelnými, namísto toho, aby stanovily, řečeno slovy Nejvyššího soudu, „přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé“. Takovým postupem obecné soudy zasáhly do práv stěžovatelky zaručených čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny.

Za nejpodstatnější považuje Ústavní soud odsouzení stěžovatelky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmi let a šesti měsíců. A zejména pak skutečnost, že celkem 21 měsíců (do rozhodnutí odvolacího soudu) stěžovatelka žila v nejistotě, zda tento trest nebude muset skutečně vykonat. Není proto možné tento případ srovnávat s případy, kdy buď bylo rozhodnuto o zproštění obžaloby již soudem prvního stupně, nebo kdy sice bylo rozhodováno v několika stupních, avšak uloženým trestem byl pouze trest podmíněný.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 379/23 ze dne 24.4.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky A. V., právně zastoupené prof. JUDr. Bc. T.G., Ph.D., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. listopadu 2022 č. j. 30 Cdo 3277/2022-1221, rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. dubna 2022 č. j. 17 Co 70/2022-1198 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. listopadu 2021 č. j. 15 C 248/2018-1141, za účasti Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 2, jako účastníků řízení a České republiky - Ministerstva spravedlnosti, sídlem P., za kterou jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 16. listopadu 2022 č. j. 30 Cdo 3277/2022-1221, rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. dubna 2022 č. j. 17 Co 70/2022-1198 a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. listopadu 2021 č. j. 15 C 248/2018-1141 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, zaručené čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Tato rozhodnutí se proto ruší.

Z odůvodnění

I. Rekapitulace věci a stížnostní námitky

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, a to pro porušení jejich ústavně zaručených základních práv, zejména práva na soudní ochranu a práva na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím podle čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Po skutkové stránce se má věc tak, že Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen "soud prvního stupně") rozsudkem ze dne 25. 11. 2021 č. j. 15 C 248/2018-1141 uložil vedlejší účastnici povinnost zaplatit stěžovatelce částku ve výši 150 000 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % z této částky ode dne 8. 11. 2020 do zaplacení (výrok I). Naproti tomu žalobu, aby vedlejší účastnice zaplatila stěžovatelce částku ve výši 48 400 000 Kč s příslušenstvím, zamítl (výrok II) a vyslovil, že vedlejší účastnice je povinna zaplatit stěžovatelce náhradu nákladů řízení ve výši 110 964 Kč (výrok III).

3. Městský soud v Praze (dále jen "odvolací soud") v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výrocih o věci samé I a II potvrdil, ve výroku o nákladech řízení jej změnil tak, že jejich výše činí 65 948,50 Kč, jinak jej rovněž potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu). Rozhodl současně, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

4. Takto soudy obou stupňů rozhodly o žalobě, kterou se stěžovatelka domáhala přiměřeného zadostiučinění v částce 48 550 000 Kč za nemajetkovou újmu způsobenou jí nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání ze dne 13. 3. 2013 ve věci završené pravomocným zprošťujícím rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2019 sp. zn. 46 T 7/2013. Dne 13. 3. 2013 bylo proti stěžovatelce zahájeno trestní stíhání pro zvlášt závažný zločin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, spáchaný ve formě pomoci, zčásti dokonáný a zčásti ukončený ve stadiu pokusu, její stížnost proti zahájení trestního stíhání byla zamítnuta. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2016 sp. zn. 46 T 7/2013 byla stěžovatelka odsouzena k trestu odnětí svobody v délce osmi let a šesti měsíců. Proti rozsudku podala odvolání a následně rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 1. 2018 sp. zn. 5 To 56/2016 byla zproštěna obžaloby. Nezákonným rozhodnutím jí měla být způsobena nemajetková újma, došlo k zásahu do její morální sféry, ztratila důvěru v orgány činné v trestním řízení, došlo k poškození její dobré pověsti, jako osoby v minulosti nestíhané a bezúhonné, měla obavy o budoucnost svou a své rodiny, její případ byl extrémně medializován, trestní stíhání se negativně podepsalo na jejím zdravotním stavu, způsobilo jí zdravotní a také rodinné komplikace spočívající ve zhoršení vztahů, byla poškozena její pověst jako vysoké státní úřednice, byla negativně ovlivněna její kandidatura do Senátu, nepodařilo se jí najít zaměstnání odpovídající jejím schopnostem a zkušenostem.

5. Rozsudek odvolacího soudu stěžovatelka napadla dovoláním směřujícím do pro ni nepříznivé části výroku I rozsudku odvolacího soudu, pokud jím byl ohledně částky 48 400 000 Kč a příslušenství potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně. Podané dovolání Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (dále jen "o. s. ř."), odmítl.

6. V odůvodnění odmítavého usnesení se Nejvyšší soud podrobněji zabýval několika okruhy námitek dovolatelky, nyní stěžovatelky.

7. Stěžovatelka předně vytýkala odvolacímu soudu nedostatečné zohlednění všech relevantních okolností při srovnávání její trestní věci s jinými soudy projednávanými případy, přičemž podle jejího názoru soudy ve věci rozhodovaly co do posuzování následků vedeného trestního řízení do poměrů stěžovatelky bez náležitého odůvodnění a bez vážení konkrétních okolností případu. Podle závěru Nejvyššího soudu však odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů obsahuje naopak poměrně důkladný popis zjištění ohledně okolností a následků, které trestní řízení mělo ve sféře stěžovatelky jakožto poškozené. Nejvyšší soud shledal jako logické a srozumitelné základní úvahy, jež soudy obou stupňů činily při stanovení výše konkrétního zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu. Odvolací soud přihlédl - v poměrech projednací zásady - ke všem zjištěným relevantním okolnostem vztahujícím se k trestnímu stíhání stěžovatelky, přičemž na základě jejich komplexního vzájemného

zhodnocení dospěl k závěru o přiměřené formě, tj. relativní satisfakci ve výši 600 000 Kč, kdy již dříve vedlejší účastnice dobrovolně zaplatila stěžovatelce částku 450 000 Kč.

8. Stěžovatelka dále namítala nepřiměřeně nízkou výši přiznaného zadostiučinění. K tomu Nejvyšší soud odkázal na ustálenou judikaturu, podle které stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Dovolací soud při přezkumu výše přiznaného zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "OdpŠk"), přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010 sp. zn. 30 Cdo 4462/2009). Odvolací soud přihlédl k tomu, že v řízení bylo na základě zjištěného skutkového stavu (jež potud nepodléhá dovolacímu přezkumu, srov. § 241a odst. 1, věta první o. s. ř.) zjištěno, že stěžovatelce hrozil poměrně vysoký trest, byla nepravomocně odsouzena, trestní stíhání narušilo její sociální i psychickou integritu, došlo k poškození jejího zdravotního stavu. Na straně druhé však vykonávala po značnou část doby trvání trestního stíhání exponovanou funkci předsedkyně Energetického regulačního úřadu, coby ústředního orgánu státní správy, aniž by se přihlásila do navazujícího výběrového řízení na místo člena jeho nově zřízené rady. Rovněž dopady probíhajícího trestního stíhání do možnosti jejího pracovního uplatnění byly, podle skutkových zjištění, z nichž vycházel odvolací soud, v rozhodné době minimální, stěžovatelka byla rovněž politicky činná. Prezident republiky jí v průběhu trestního stíhání udělil vysoké státní vyznamenání. K okolnostem nastalým po pravomocném skončení trestního stíhání odvolací soud z důvodů blíže uváděných nepřihlédl. S ohledem na takto zjištěné skutečnosti není ani podle názoru Nejvyššího soudu přiznaná (zčásti dobrovolně zaplacená) satisfakce ve výši 600 000 Kč zcela zjevně excesivní.

9. K polemice stěžovatelky o výši přiznaného zadostiučinění Nejvyšší soud uvedl, že při jejím určení se odvolací soud neodchýlil od řešení přijatého v judikatuře Nejvyššího soudu, pokud při stanovení formy a výše zadostiučinění posuzoval kritéria vymezená ustálenou judikaturou (např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, nebo ze dne 16. 9. 2015 sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněný pod číslem 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), tedy přihlédl-li k povaze trestní věci, pro kterou byla stěžovatelka stíhána, délce trestního stíhání, výši trestu, který jí hrozil (resp. byl nepravomocně uložen), prokázaným následkům, které tím byly stěžovatelce způsobeny, jakož i k výši odškodnění poskytnutého poškozeným v obdobných případech. Rovněž judikatura Ústavního soudu, která akcentuje potřebu zohlednění individuálního rozměru každého projednávaného případu odškodnění a na straně druhé zapovídá mechanické odškodnění podle předem daných schémat či tabulek, nikterak nezpochybňuje závěry ustálené judikatury Nejvyššího soudu, podle níž výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti a neměla by se bez zjevných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném.

10. Nejvyšší soud rovněž shledal, že přípustnost dovolání dle § 237 o. s. ř. nezakládá ani námitka stěžovatelky týkající se neadekvátního srovnání posuzovaného řízení s jinými případy, neboť srovnání judikatury s posuzovaným případem je založeno na hodnocení skutkových okolností srovnávaných případů a z tohoto důvodu prostý nesouhlas s provedeným srovnáním nemůže založit přípustnost dovolání, neboť nepředstavuje právní posouzení věci a není jím ve smyslu § 237 o. s. ř. řešena konkrétní právní otázka (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2017 sp. zn. 30 do 71/2017). Namítala-li potom stěžovatelka, že odvolací soud vycházel při srovnání z rozhodnutí soudů, která si obstaral soud prvního stupně (respektive z rozhodnutí, které označila v odvolání, když předtím konstantně uváděla, že její trestní stíhání je tak specifické, že neexistuje žádný obdobný případ), pak

až v dovolacím řízení nemůže namítat, že její věc měla být porovnána s jinými projednávanými věcmi, které ze svého úhlu pohledu pokládá v relaci ke své situaci za přílehavější, nicméně je před soudem prvního ani druhého stupně ke své újmě neoznačila. Je totiž především na žalobci, aby nabídl k porovnání rozhodnutí soudů v obdobných či srovnatelných případech. Tvzení o tom, že stěžovatelka byla pravomocnému odsouzení údajně blíže, než obviněný ve věci odškodňované Městským soudem v Praze pod sp. zn. 18 Co 273/2021, je podle Nejvyššího soudu spíše spekulací. Odvolací soud přílehavě akcentoval podstatné rozdíly porovnávané věci od trestního řízení stěžovatelky, u níž nebyl prokázán závažný zásah do jejího profesního života a nedošlo ve vztahu k ní ani ke ztrátě zaměstnání či k excesivní medializaci jdoucí na vrub orgánům činným v trestním řízení. V další srovnávané věci, kde byl obviněným senátor a regionální politik, došlo u něj navíc ke "zničení jeho politické kariéry".

11. Stěžovatelka v dovolání dále namítala, že se její věc "vymyká měřítkům běžných případů odškodňování za nezákonná trestní stíhání". Tato námitka však podle dovolacího soudu nemůže založit přípustnost dovolání též proto, že z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2014 sp. zn. 30 Cdo 3858/2013 (ústavní stížnost podanou proti tomuto rozhodnutí Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost usnesením ze dne 30. 7. 2015 sp. zn. I. ÚS 4002/14), plyne závěr, že "ze skutečnosti, že osobou trestně stíhanou je osoba veřejně činná, nelze obecně dovodit vznik nemajetkové újmy v důsledku trestního stíhání ani ve větší ani v menší míře, než u osoby jiné". Soudy pak běžně odškodňují srovnatelná trestní stíhání, včetně případů pravomocně i nepravomocně uložených trestů a jejich výkonu, včítaje v to i odškodnění významných osobností politického a společenského života.

12. Nejvyšší soud v napadeném usnesení dále dospěl k závěru, že ani při řešení (sub)otázky dopadu referování o dané trestní věci ze strany hromadných sdělovacích prostředků se odvolací soud neodchýlil od ustálené rozhodovací praxe soudu dovolacího, když nepřičítal k tíži státu samotnou medializaci, jež byla prostým důsledkem zásady veřejnosti trestního řízení a nikoliv výsledkem excesivního jednání orgánů činných v trestním řízení, jež nebylo zjištěno (např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017 sp. zn. 30 Cdo 1138/2017, ze dne 3. 7. 2012 sp. zn. 30 Cdo 4280/2011 a ze dne 2. 8. 2019 sp. zn. 30 Cdo 1141/2018). Uvedená rozhodnutí podle dovolacího soudu totiž jednoznačně vylučují odpovědnost státu za dopad "prosté zásady veřejnosti trestního řízení". Pokud jde o fázi tzv. přípravného řízení, stěžovatelka zaměňuje její "neveřejnost" s tím, že i v jejím průběhu jsou orgány činné v trestním řízení oprávněny informovat o své činnosti. Součástí skutkových zjištění soudů obou stupňů přitom nebyl závěr, že by při informování veřejnosti orgány činné v trestním řízení působily excesivně (v rozporu s trestním řádem). Ani zde nelze shledat naplněným důvod přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu představuje projev respektu k ustálené judikatuře soudu dovolacího.

13. Bližší odůvodnění rozhodnutí obou soudů nižších stupňů není třeba v tomto nálezu blíže rekapitulovat, neboť účastníkům je jejich obsah znám, stejně jako průběh celého odškodňovacího řízení, a jejich podstata je shrnuta v usnesení dovolacího soudu (viz výše).

14. Stěžovatelka v ústavní stížnosti podrobně zrekapitulovala průběh jejího trestního stíhání a uvedla, že z důvodu prokazatelně nezákonně vedeného trestního stíhání vznesla vůči státu nárok na náhradu nemajetkové újmy, a to poskytnutím zadostiučinění v penězích. Stěžovatelka přitom považovala jako přiměřené přiznání částky ve výši cca 49 mil. Kč, což dle jejího názoru plně odpovídá úplnému odškodnění za újmu jí způsobenou. Stěžovatelka napadeným rozhodnutím obecných soudů vytýká primárně skutečnost, že obecné soudy nedostatečně zohlednily všechny relevantní okolnosti při srovnání trestní věci stěžovatelky s jinými soudy projednávanými případy, přičemž její případ v konečném důsledku rozhodly, co do posuzování následků vedeného trestního řízení do jejich poměrů, bez náležitého odůvodnění a bez zvážení konkrétních okolností. Námitkám stěžovatelky přitom nebylo v rámci jí využitých opravných prostředků vyhověno, a to naposledy

Nejvyšším soudem napadeným usnesením, který uvedl, že rozhodnutí obecných soudů jsou v souladu s jeho judikaturou, jakožto i konstatoval, že stěžovatelce přiznaná částka není zcela zjevně excesivní.

15. Stěžovatelka v ústavní stížnosti zopakovala, jak její trestní stíhání zasáhlo do jejího osobního i profesního života, jak se projevilo na jejím zdraví a na její doposud dobré pověsti. Stěžovatelka má přitom za to, že její případ v konečném důsledku nelze ani srovnávat s jinými projednávanými případy, jelikož následky jí trestním stíháním způsobené jsou dalekosáhlé a v zásadě jejich projevy trvají dodnes. Stěžovatelka považuje proto za klíčové poukázat na to, že útok na její osobu ze strany státní moci nemá v novodobé historii téměř obdoby, přičemž obecné soudy při projednávání jejího nároku na odškodnění tak k němu měly přistupovat a tuto skutečnost zohlednit. Stěžovatelka opakovaně svá tvrzení podložila řadou relevantních důkazů, ke kterým však obecné soudy buď nepřihlédly vůbec, anebo absolutně nedostatečně.

16. Podle názoru stěžovatelky lze obecným soudům především vytknout, že při zohlednění všech okolností se zjevně formalisticky a příliš úzce postavily k poškození stěžovatelčiny dobré pověsti a profesní kariéry a nedostatečně ve výši přiznaného odškodnění zohlednily masivní medializaci, která v jejím případě neměla obdoby. Ve vztahu k uvedené medializaci stěžovatelka znovu podotýká, že k části mediálních výstupů došlo ještě v přípravném řízení, tedy v části trestního řízení, která musí být striktně neveřejná. Účelem tohoto opatření přitom je primárně ochrana obviněného, poškozeného či svědka, kterou mají těmto osobám poskytovat orgány činné v trestním řízení tak, aby byla šetřena jejich osobnost a jejich ústavou zaručená práva. Nelze ani opominout, že uvedeným zdrojem řady článků uveřejněných před termínem hlavního líčení byl sám dozorující státní zástupce. Stěžovatelka má tudíž za to, že v této souvislosti nemůže obstát názor odvolacího soudu, následně potvrzený soudem dovolacím, že "medializace kauzy stěžovatelky byla prostým důsledkem veřejnosti řízení, a proto ji nelze přičítat k tíži státu". V neposlední řadě stěžovatelka samostatně poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 21. 6. 2021 sp. zn. II. ÚS 417/21, jelikož je přesvědčena, že jeho závěry lze bezpochyby aplikovat i na její případ, a to především s ohledem na okolnost, že dotyčný stěžovatel byl rovněž jako ona osobou vystupující ve veřejném prostoru, jinými slovy osobou veřejně známou a činnou. Stěžovatel taktéž obdobně namítal, že v jeho konkrétním případě soud dostatečně nezvážil všechny specifické okolnosti jeho případu, přičemž ve věci argumentoval mj. tzv. doktrínou ztráty šance, a to v souvislosti s jeho politickou kariérou a možností účasti ve volbách

II. Procesní předpoklady řízení

17. Ústavní soud nejprve posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 a § 31 zákona č. [182/1993 Sb.](#), o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu") a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu).

18. Vzhledem k tomu, že od ústního jednání nebylo možno očekávat další objasnění věci, Ústavní soud podle § 44 věty první zákona o Ústavním soudu rozhodl bez jeho konání.

III. Vyjádření účastníků

19. Ústavní soud v souladu s § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření všem účastníkům řízení i vedlejší účastníci řízení.

20. Nejvyšší soud se vyjádřil poměrně obsáhle. Podle jeho názoru odůvodnění nyní napadeného rozhodnutí zcela dostalo požadavku na zákonem vyžadovanou stručnost (§ 243f odst. 3 o. s. ř.), a

přesto se dostatečně podrobně vypořádalo s nosnou dovolací argumentací. Stěžovatelka byla za probíhající trestní stíhání odškodněna částkou 600 000 Kč, kterou je možno v poměrech České republiky považovat za spíše vyšší, než obvyklou, jež byla poplatná zjištěným poměrům stěžovatelky, ať už újmu na její straně umocňovaly či naopak. Jen pro úplnost a pro porovnání Nejvyšší soud odkazuje z poslední doby na usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3413/22, vydané ve věci, kde poškozený, který byl stíhán pro zvláště závažný zločin dokonané vraždy vlastní matky, přičemž jeho trestní stíhání bylo spojeno se značným celospolečenským odsudkem (či spíše opovržením), obdržel poté, co byl obžaloby zproštěn, zadostiučinění ve výši 200 000 Kč. Nejvyšší soud dále uvádí, že zcela souhlasí se závěry ustálené judikatury Ústavního soudu, jak ji v části nazvané jako "obecná východiska" (část IV. A. ústavní stížnosti) stěžovatelka reprodukuje, nicméně má za to, že se v poměrech projednávané věci od ní nikterak neodchýlil. Okolnost, že se stěžovatelka rozhodla žalovat stát právě o 49 mil. Kč, nemá pro určení výše odpovídajícího zadostiučinění žádný vliv. V další části ústavní stížnosti pak stěžovatelka jen opakuje argumentaci, kterou opakovaně uplatnila již před obecnými soudy a ty se s ní v odůvodnění napadených rozhodnutí vypořádaly. Umocňuje přitom okolnosti pro ni příznivé, avšak na straně druhé selektivně přehlíží skutková zjištění relativizující její tvrzení o míře zásahu do její osobní sféry (výkon náročné činnosti předsedkyně Energetického regulačního úřadu, kdy o další setrvání v obdobné pozici již na základě vlastního rozhodnutí neprojevila zájem, propůjčení vysokého státního vyznamenání prezidentem republiky, to vše v době probíhajícího trestního stíhání). V další části se jeví ústavní stížnost jako poněkud vágní, neboť po opakování již dříve nabízených argumentů činí stěžovatelka závěr o absenci dodržení kritéria proporcionality.

21. Nejvyšší soud zopakoval, že v napadeném usnesení zdůraznil, že určení výše zadostiučinění se v dovolacím řízení přezkoumá jen při excesech, což není případ stěžovatelky. Obecné soudy se řádně zabývaly individuálními okolnostmi věci. Obecně neplatí, že nezákonné trestní stíhání osoby veřejně činné opodstatňuje bez dalšího zvýšení zadostiučinění (srov. rozsudek ze dne 21. 10. 2014 sp. zn. 30 Cdo 3858/2013). Stěžovatelka také žádné příléhavé rozhodnutí v obdobné či srovnatelné věci nepředložila. Obecně platí, že otázku, jaké zadostiučinění je zde přiměřené, posuzují obecné soudy na základě individuálních okolností každé věci a Ústavní soud je oprávněn k zásahu až za situace, kdy je rozhodování obecných soudů zatíženo prvkem "libovůle" nebo dokonce "svévole", tedy když přiznané (poskytnuté) zadostiučinění je očividně nepřiměřené způsobené újmě, v důsledku čehož je poškozený dotčen z hlediska samotné podstaty daného práva, které požívá i ústavní ochrany. K přiměřenosti zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání je třeba též zdůraznit, že jakákoli jeho výše nemůže být dostatečná, aby nemajetkovou újmu (nezákonně) trestně stíhaného a jeho rodiny kompenzovala. Jde tak spíše o určitý společenský (politický) kompromis mezi tím, že je neoddiskutovatelně nutné určitou formou nezákonně trestně stíhaného odškodnit, avšak na druhou stranu takto poskytnuté odškodnění musí být systémově udržitelné.

22. Nejvyšší soud se vyjádřil též k námitce nedostatečně zohledněné medializace případu stěžovatelky. Závěr, že zvýšení odškodnění oproti srovnatelným věcem neopodstatňuje v případě stěžovatelky medializace trestní věci, odpovídá ustálené rozhodovací praxi Nejvyššího soudu a v obdobném smyslu je v minulosti akceptoval i Ústavní soud (např. usnesení ze dne 30. 7. 2015 sp. zn. I. ÚS 4002/14 či ze dne 19. 7. 2022 sp. zn. II. ÚS 1607/22). Nejde přitom o argument vedoucí k omezení náhrady újmy, nýbrž o to, že politik nebo významný představitel veřejného života (jakým byla i stěžovatelka) nemá bez dalšího nárok na vyšší odškodnění jen proto, že o jeho záležitosti mají z dobrých důvodů média větší zájem. Podle mínění Nejvyššího soudu neobstojí ani poukaz stěžovatelky na nálezy sp. zn. II. ÚS 417/21, v němž bylo řešeno problematiku nezohlednění likvidace politické kariéry tehdejšího stěžovatele (starosty), u stěžovatelky totiž k žádné likvidaci politické kariéry nedošlo (ostatně je známo, že se dodatečně pokoušela rovněž kandidovat na post prezidenta republiky).

23. Městský soud v Praze a Obvodní soud pro Prahu 2 se vyjádřily pouze v tom smyslu, že plně odkazují na odůvodnění ústavní stížností napadených rozhodnutí.

24. Naopak velmi podrobně se k obsahu ústavní stížnosti vyjádřila vedlejší účastnice. Ta neshledává ústavněprávní rozměr argumentace stěžovatelky, neboť stejnými argumenty a tvrzeními je provázeno celé odškodňovací řízení a své stanovisko k němu v rozsudcích zaujaly všechny rozhodující soudy. Citovaná judikatura Ústavního soudu byla stěžovatelkou ve všech stupních soudní soustavy předesťována a všechny soudy se s ní seznámily a v odůvodnění svých rozhodnutí vypořádaly, neboť zejména citovaný nálezn II. ÚS 417/21 byl soudu prvního stupně i soudu odvolacímu podkladem pro určení konečné výše odškodnění nemajetkové újmy.

25. Byť je stěžovatelka opačného názoru, vedlejší účastnice má za to, že soudy všech stupňů při ochraně jejích ústavně zaručených práv postupovaly správně a zcela v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Bylo především díky charakteru civilního řízení na stěžovatelce jakožto žalobkyni, aby svá tvrzení o způsobených nemajetkových újmách prokázala. Byť, jak by se z ústavní stížnosti mohlo zdát, že se stěžovatelce podařilo prokázat rozsáhlé až flagrantní zásahy do její osobnostní sféry v řízení před obecnými soudy, které je ale ignorovaly či bagatelizovaly, opak je pravdou. Vedlejší účastnice na nemajetkové újme stěžovatelce vyplatila 600 000 Kč a úrok z prodlení, což řadí stěžovatelku mezi nejvýše odškodněné žalobce na nemajetkové újme za nezákonné trestní stíhání v historii České republiky. Další nároky z nemajetkové újmy a tvrzených škod ze stejného trestního stíhání stěžovatelka uplatňovala v samostatných řízeních. Její zvolená procesní strategie, kdy zejména před soudem prvního stupně opírala svá tvrzení o jediného svědka, kterým nebylo možno rozsah tvrzených nemajetkových újem prokázat, dále o listiny a čestná prohlášení s jen omezenou výpovědní hodnotou a především o svou účastnickou výpověď, která má jen omezenou důkazní relevanci a fakticky jí lze prokazovat jen takové věci, které nelze prokázat jinak, vedla k tomu, že z žalobních tvrzení byla prokázána jen část. Naopak stěžovatelka v řízení navrhovala řadu důkazů a listin, které mnohá její tvrzení vyvracely, a to zejména ve vztahu k tvrzené společenské dehonestaci či pracovnímu uplatnění.

26. Následně si Ústavní soud vyžádal i další podklady pro rozhodnutí od Ministerstva spravedlnosti České republiky jako orgánu státní správy, a to podle § 42 odst. 3 ve spojení s § 48 odst. 2 zákona o Ústavním soudu. Tyto podklady poté poskytl všem účastníkům řízení s tím, že se k nim mohou rovněž písemně vyjádřit. K podkladům se vyjádřil Nejvyšší soud a stěžovatelka, která také poskytla repliku k obdrženým vyjádřením účastníků a vedlejší účastnice řízení. Uvedené podklady a vyjádření k nim není potřeba rekapitulovat, neboť závěry tohoto nálezu z nich přímo nevychází. Ústavní soud při posuzování věci vycházel zejména z obsahu ústavní stížnosti, napadených rozhodnutí, vyžádaného soudního spisu a vyjádření účastníků.

27. Stěžovatelka v replice k vyjádření Nejvyššího soudu uvedla, že nepovažuje za korektní již jeho úvodní tezi, která má zjevně navodit dojem, že stěžovatelka v dovolacím řízení předložila toliko skutkové, nikoli právní argumenty. Stěžovatelka však v dovolání předložila k posouzení dvě právní otázky, které podložila řadou rozhodnutí dovolacího soudu, od kterých se podle jejího názoru soudy odchýlily. Stěžovatelka tak jednala v souladu s právními normami pro dovolací přezkum. Pokud jde o názor Nejvyššího soudu, že doposud poskytnutou částku 600 000 Kč je možno považovat za částku vyšší, je stěžovatelka přesvědčena, že na její případ není možné uplatňovat běžnou optiku posuzování (i ve smyslu postulátu jedinečnosti každého případu). Její případ má specifická hlediska - od povahy trestní věci, přes enormní medializaci až po zásahy do osobnosti. Izolované srovnání s případem odškodnění vraždy, předložené Nejvyšším soudem, nemůže obstát, neboť se jedná typově o zcela jiné případy. Navíc Nejvyšší soud zakládá srovnání toliko na povaze stíhané trestné činnosti, aniž by zohlednil další hlediska, jako např. délku trestního stíhání, zásahy do osobnosti či medializaci. Stěžovatelka ani nesouhlasí s interpretací judikatury Ústavního soudu Nejvyšším soudem.

28. K vyjádření vedlejší účastnice stěžovatelka uvedla, že nesouhlasí s tím, že jí předložená žalobní tvrzení byla prokázána jen zčásti. Obecné soudy učinily řadu skutkových zjištění, které však po právní stránce neposoudily úplně se zohledněním všech okolností případu. Sama vedlejší účastnice připouští, že stěžovatelka kromě svého výsledku (který s ohledem na podstatu újmy jako subjektivní není v odškodňovacích věcech běžně považován za subsidiární důkaz, nýbrž za důkaz, jež s ohledem na nepřenositelnost zkušeností z trestního řízení hraje při dokazování nezanedbatelnou roli), navrhla i výslech svědka a předložila řadu listinných důkazů, mj. k excesivní medializaci v přípravném řízení.

29. K zásahům do pracovní sféry, specifikovaným v žalobě a jejích doplněních, se stěžovatelka obsáhle vyjadřovala v rámci své výpovědi u soudu prvního stupně. Mimo nemožnosti pokračovat po vypršení jejího funkčního období v rámci Energetického regulačního úřadu se nemohla ucházet v důsledku medializovaného trestního stíhání ani o pozici poradce prezidenta Miloše Zemana, ani o žádnou vrcholnou manažerskou pozici, které do té doby vykonávala. Vedlejší účastnice si tak podle ní ve své tezi o údajném neprokázání zásahů do pracovní sféry vytrhává jednu okolnost z celkového kontextu zásahů, kterou navíc dezinterpretuje. To stejné platí i o údajném neprokázání zásahu do dobré pověsti v politické rovině, neboť kromě ucházení se o kandidaturu na prezidentku republiky stěžovatelka kandidovala ještě v senátních volbách, nicméně zvolena nebyla. Jak by však kandidatura na prezidentku republiky a senátní volby dopadly nebýt negativního mediálního ohlasu vyvolaného trestním stíháním, to se neví; to však neznamená, že se újma nestala a že nebyla prokázána. Stěžovatelka dále dne 10. 1. 2024 zaslala Ústavnímu soudu k založení do spisu omluvný dopis ministra spravedlnosti ze dne 29. 11. 2023

IV. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

30. Ústavní soud předesílá, že není součástí soustavy obecných soudů, nýbrž je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 a čl. 91 odst. 1 Ústavy), který není povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy je založena výlučně k přezkumu toho, zda v řízení nebo rozhodnutími v něm vydanými nebyla dotčena předpisy ústavního pořádku chráněná práva nebo svobody účastníka tohoto řízení, a zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy (zda je lze jako celek pokládat za spravedlivé). Ústavněprávním požadavkem též je, aby soudy vydaná rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna.

31. V dané věci Ústavní soud po přezkoumání napadených rozhodnutí obecných soudů shledal, že ústavní stížnost je důvodná.

ad IV/1 Obecná východiska k odškodňování nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí soudu

32. Při posuzování důvodnosti ústavní stížnosti a otázky náhrady škody (újmy) vzniklé v důsledku trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby, je třeba vycházet především z čl. 36 odst. 3 Listiny, podle něhož má každý právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem. Podle ustálené judikatury je nárok na náhradu škody podle čl. 36 odst. 3 Listiny ústavně zaručeným základním právem [viz např. nálezy ze dne 30. 4. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 18/01 (N 53/26 SbNU 73; 234/2002 Sb.) a ze dne 19. 4. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3163/15 (N 69/81 SbNU 233), bod 10 odůvodnění]. V souladu s čl. 36 odst. 4 Listiny upravuje podrobnosti a podmínky pro uplatnění tohoto základního práva zákon (OdpŠk). V případě trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby, se vychází z předpokladu nezákonnosti usnesení o zahájení trestního stíhání jako rozhodnutí podle § 8 odst. 1 OdpŠk (srov. SIMON, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 127 a násl.).

33. Podle § 31a odst. 1 OdpŠk platí, že "bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené

zadosti učinění za vzniklou nemajetkovou újmu". Z § 31a odst. 2 věty druhé téhož zákona pak vyplývá, že "při stanovení výše přiměřeného zadosti učinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo". V té souvislosti Ústavní soud zdůrazňuje, že "v oblasti regulace následků výkonu veřejné moci a deliktů odpovědnosti státu za způsobenou materiální a nemateriální škodu je třeba hledat mnohem větší sepětí s ústavním právem, než je tomu u jiných druhů soukromoprávní regulace. To proto, že daná oblast právní regulace řeší důsledky vztahu, v němž stát a jednotlivci vystupovali v nerovném, vrchnostenském postavení. Proto tato ustanovení jsou zvláště otevřená vlivu ústavního práva" [náleze ze dne 21. 6. 2021 sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 30 odůvodnění (N 119/106 SbNU 290)].

34. Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně připomíná, že "osoba, která byla povinna se podrobit úkonům orgánů činných v trestním řízení, musí mít záruku, že pokud trestnou činnost nespáchala, dostane se jí odškodnění. Pokud by taková perspektiva neexistovala, nebylo by možné trvat na povinnosti jednotlivce taková omezení v rámci trestního stíhání snášet. Tato záruka musí být dána i v případě, jestliže je pro poškozenou osobu výše újmy či příčinná souvislost problematicky prokazatelná" (náleze sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 23 odůvodnění). Již samotné trestní stíhání totiž zásadním způsobem ovlivňuje osobní život stíhaného, zejména zasahuje do jeho cti a dobré pověsti, a to navzdory principu presumpce nevin. Takový zásah je navíc o to citelnější, bylo-li trestní řízení posléze skončeno zprošťujícím rozsudkem, v němž bylo konstatováno, že skutek, z něhož byl stěžovatel obžalován, nebyl trestným činem [viz náleze sp. zn. I. ÚS 2551/13, bod 20 odůvodnění in fine (N 71/73 SbNU 305)].

35. Soudy jsou povinny při stanovení formy a výše zadosti učinění za nezákonné trestní stíhání vždy pečlivě zvažovat veškeré (mnohdy jedinečné) okolnosti případu. Obzvláště důsledně musí zohlednit všechny nepříznivé následky způsobené nezákonným trestním řízením, dotýkající se zejména osobní integrity stěžovatele, včetně jeho rodinného a pracovního života a jeho finanční sféry. Platí tedy, že soudy musí "posuzovat podobné případy důsledně a individualizovaně, na základě řádně zjištěného skutkového stavu tak, aby rozsah odškodnění zásadně co nejvíce odpovídal způsobené újmě, a nikoliv hodnotit jednotlivé články řetězu jen a pouze z formálního hlediska, aniž by se přihlédlo k materiální podstatě věci. Nemohou postupovat paušálně a mechanicky bez přihlédnutí k okolnostem konkrétního případu a zájmům konkrétní posuzované osoby, nebo odkazovat na nepoužitelné statistické údaje" (náleze sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 35).

36. Výše přiznané peněžité náhrady přitom nesmí být symbolická, ale musí vždy naplnit požadavky plynoucí z čl. 36 odst. 3 Listiny a principu demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy. V náleze ze dne 14. 1. 2021 sp. zn. I. ÚS 4293/18 (N 11/104 SbNU 103) Ústavní soud uvedl, že "jestliže stát zasáhne do života člověka nedůvodným trestním stíháním, poškodí či dokonce zničí jeho postavení ve společnosti a mnohdy i v rodině, musí výše odškodnění odpovídat takovému zásahu. Výše odškodnění nemateriální újmy totiž jistým způsobem vypovídá i o účtě státu k soukromému a veřejnému životu jednotlivých lidí. A mohlo by být výzvou pro obecné soudy, aby zvažily, zda již v minulosti přiznaná odškodnění, se kterými poměřují nově přiznávaná, byla opravdu dostatečná" (bod 16 odůvodnění). Stát tedy nesmí závažnost nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním bagatelizovat přiznáním nepřiměřeně nízké nebo dokonce jen symbolické náhrady. V návaznosti na to Ústavní soud již dříve podotkl, že zákon o odpovědnosti státu za škodu "zavazuje stát absolutně, objektivně, a je nezbytné, aby ten pochybením vzniklé škody (újmy) nahradil v maximální možné míře" [náleze ze dne 27. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3183/15 (N 183/82 SbNU 773)].

ad IV/2 Aplikace obecných východisek na posuzovaný případ

37. Ústavní soud po zvážení všech skutkových okolností věci stěžovatelky musí konstatovat, že obecné soudy nepostupovaly zcela v souladu s výše uvedenými principy odškodňování a stěžovatelce přisoudily částku, kterou není možno považovat za přiměřené odškodné.

38. Obecné soudy, jak vyplývá z napadených rozhodnutí, přisvědčily z velké části argumentaci stěžovatelky, že trestní stíhání zasáhlo hluboce do jejího osobního, rodinného, pracovního i společenského života. Se stěžovatelkou se neztotožnila v podstatě pouze ve výši peněžité částky, která by měla útrapy stěžovatelky odškodnit.

39. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 16. 9. 2015 sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 (a předtím v rozsudku ze dne 27. 6. 2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, zařazeném do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek jako Rc 122/2012), konstatoval, že "Výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb. (ve znění pozdějších předpisů) na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích, apod.)." Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí dále instruoval nalézací soudy v tom smyslu, aby neopomněly uvést podstatné společné a rozdílné znaky a v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlit, jakým způsobem se tyto společné a rozdílné znaky promítly do výše stanoveného zadostiučinění, tj. z jakého důvodu je přiznané zadostiučinění přiměřené ve srovnání s jiným zadostiučiněním přiznaným z jiného právního důvodu. V případě, kdy nebude možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy). V každém případě je primárně na žalobci, aby zvolil přesvědčivé srovnání, podle kterého jeho újma z hlediska spravedlnosti není menší než újma jiná, za kterou se přiznává minimálně žalovaná částka.

40. Již soud prvního stupně v napadeném rozsudku konstatoval, že výše zadostiučinění přiznaného podle § 31 a odst. 2 OdpŠk na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná pouze tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.

41. Ústavní soud konstatuje, že případ stěžovatelky sice podle judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího soudu obecné soudy porovnávaly s jinými případy, které v napadených rozhodnutích také řádně specifikovaly, avšak po jejich podrobnějším přezkoumání lze konstatovat, že případ stěžovatelky se v mnoha ohledech od v nich uvedených skutkových okolností výrazně odlišuje.

42. Soud prvního stupně jako referenční případ odkazuje na rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 19 C 304/2011 (u Městského soudu v Praze sp. 70 Co 27/2019), kdy se podle jeho názoru jednalo o masivní zásah do osobnostní sféry poškozené osoby, s tím, že z tohoto rozsudku vychází další rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 23 C 185/2020, které bylo změněno rozhodnutím Městského soudu v Praze sp. zn. 18 Co 273/2021. V obou těchto případech soudy přiznaly žalobcům odškodné ve výši srovnatelné s výší odškodného přiznaného stěžovatelce.

43. V prvním uvedeném případě se jednalo o odškodné pro žalobkyni, která byla stíhána pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 písm. a) trestního zákona a trestní stíhání trvalo pět let a osm měsíců. Rozsudkem ze dne 21. 11. 2006 shledal Okresní soud v Novém Jičíně žalobkyni vinnou a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a šesti měsíců s podmíněčným odkladem na zkušební dobu tří let a současně jí uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokátní praxe po dobu tří let; k odvolání žalobkyně Krajský soud v

Ostravě rozsudkem ze dne 20. 8. 2007 prvostupňový rozsudek v celém rozsahu zrušil, znovu uznal žalobkyni vinnou a uložil jí trest odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněčným odkladem na zkušební dobu v trvání dvou let a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokacie na dobu dvou let. Na základě žalobkyní podaného dovolání zrušil Nejvyšší soud usnesením ze dne 11. 11. 2008 rozsudek Krajského soudu v Ostravě v celém rozsahu. Krajský soud v Ostravě znovu rozhodl rozsudkem ze dne 28. 4. 2009, kterým prvostupňový rozsudek opět zrušil a znovu uznal žalobkyni vinnou ze spáchání trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněčným odkladem na zkušební dobu dvou let a k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokacie po dobu dvou let. Proti novému odsuzujícímu rozsudku podala žalobkyně opět dovolání a Nejvyšší soud usnesením ze dne 27. 7. 2010 rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2009 opět zrušil; až poté Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 11. 2010 zprostil žalobkyni obžaloby. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že trestní stíhání mělo špatný vliv na zdravotní stav žalobkyně, která se musela léčit (neuróza, hypertenze); promítlo se i do rodinného života a osobních a příbuzenských vztahů žalobkyně; zásadní negativní důsledky pak mělo trestní stíhání v jejím profesním životě, neboť působila jako advokátka a správkyně konkursní podstaty, ze seznamu správců však byla dne 16. 10. 2007 vyškrtuta a advokátní praxe musela zanechat dokonce dvakrát, když ji po rozsudku Nejvyššího soudu obnovila, posléze ji však Krajský soud v Ostravě odsoudil znovu. Soud prvního stupně zdůraznil, že zásadní dopad na žalobkyni mělo její druhé odsouzení Krajským soudem v Ostravě, neboť po rozhodnutí Nejvyššího soudu důvodně očekávala, že bude obžaloby zproštěna, začala znovu obnovovat svou advokátní praxi, avšak poté, co Krajský soud v Ostravě nerespektoval právní názor Nejvyššího soudu a znovu ji uznal vinnou, musela svou advokátní praxi znovu ukončit (odškodné za ušlý zisk bylo žalobkyni přiznáno v samostatném řízení). K medializaci případu se soudy nijak nevyjadřovaly; z rozhodnutí není zřejmé, zda a v jaké míře k ní vůbec došlo.

44. Druhým referenčním případem je věc žalobce (bývalého vrchního státního zástupce), vůči němuž bylo trestní stíhání zahájeno dne 6. 12. 2013 pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku. Dne 26. 10. 2016 bylo vydáno další usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Dne 15. 2. 2018 podalo Vrchní státní zastupitelství v Olomouci obžalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 4. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2018 bylo rozhodnuto, že věcně příslušným soudem k projednání věci je Městský soud v Praze. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 11. 7. 2019 bylo trestní stíhání vedené na základě usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 6. 12. 2013 zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. c) trestního řádu, neboť žalovaný skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci. Trestní stíhání vedené na základě usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 26. 10. 2016 bylo rovněž zastaveno, neboť je z důvodu promlčení nepřijatelné. Proti tomuto usnesení byla podána stížnost státního zástupce. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2019 byla stížnost podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta jako nedůvodná. Řízení bylo pravomocně zastaveno ke dni 24. 10. 2019. Dovolání Nejvyššího státního zástupce bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2020 podle § 265i odst. 1 písm. a) trestního řádu odmítnuto pro nepřijatelnost. Trestní stíhání žalobce trvalo šest let a devět měsíců, z toho tři roky a devět měsíců probíhalo souběžně trestní stíhání vedené na základě usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 26. 10. 2016. Trestní stíhání se projevovalo v osobnostní sféře žalobce ve sféře zdravotní (obtíže s usínáním, udržením spánku, obtíže s koncentrací, psychickou labilitou, střídajícími se stavy podrážděnosti, emočního nezájmu, opakované reaktivní depresivní stavy, byl nucen vyhledat psychologickou a psychiatrickou intervenci, trpí posttraumatickou stresovou poruchou), společenské (trestní stíhání poškodilo čest žalobce, zničilo vztahy s celou řadou osob a s ohledem na masivní mediální dehonestaci došlo ke zpochybnění dobrého jména), rodinné (rodiče žalobce i jeho manželky těžce nesli trestní stíhání žalobce, a to i vzhledem k tomu, že byli ve vysokém věku vyslyšení), ve sféře profesní (žalobci byl v důsledku vedené trestního stíhání pozastaven výkon advokacie). Trestní stíhání žalobce bylo rozsáhle medializováno formou desítek až

stovek článků v celostátních periodických a relací v celoplošných televizích. Výsledek trestního stíhání byl veřejně přijat minimálně s rozpaky, spíše však nesouhlasně.

45. Odvolací soud v napadeném rozsudku označil shora uvedená rozhodnutí pro srovnání s věcí stěžovatelky za přílehlavá, zejména pokud jde o rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2021 sp. zn. 18 Co 273/2021. I podle jeho závěru je přiměřeným odškodněním stěžovatelky za nezákonné trestní stíhání částka 600 000 Kč.

46. Naopak odvolací soud odmítl jako srovnávací případ, který nabídla ke srovnání stěžovatelka, a to věc vedenou u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 29 C 207/2017, (u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 91 Co 16/2022). Ve srovnávané věci byl žalobce stíhán pro podezření ze spáchání zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě v souběhu se zločinem zneužití pravomoci úřední osoby, trestní stíhání trvalo pět let a tři měsíce, došlo k poškození jeho cti a dobré pověsti, byl dotčen jeho zdravotní stav, jeho rodinný, společenský i profesní život. Před trestním stíháním byl úspěšným politikem jak na regionální, tak i na celorepublikové úrovni (senátor), jeho věc byla medializována. Trestní stíhání žalobce vyřadilo i z jeho další možné politické kariéry. Dostalo se mu odškodnění cca 1 100 000 Kč. Tato věc je podle názoru odvolacího soudu méně přílehlavá ke srovnání se souzenou věcí, než věc 18 Co 273/2021, nicméně výsledně lze i v této srovnávané věci shledat určité společné prvky s věcí stěžovatelky - stíhání pro obdobné zločiny, stejná výše hrozícího trestu, shodné dopady do osobního a rodinného života. Ve srovnávané věci však jde o významnější zásah do profesního života, než u stěžovatelky a o zničení politické kariéry, kterýžto prvek u stěžovatelky chybí. K tomu odvolací soud dále uvedl, že je především na žalobci, aby provedl srovnání s jinými případy, i na žalovaném, aby tak učinil; v případě, kdy ani žalobce, ani žalovaný rozhodnutí vhodná ke srovnání neoznačí, je na soudu, aby provedl srovnání s obdobnými případy, které jsou mu známy z rozhodovací činnosti. Přiměřené zadostiučinění by také mělo odpovídat obecně vnímané představě spravedlnosti a ekonomické realitě České republiky. Stěžovatelka požaduje odškodnění ve výši téměř 50 mil Kč, avšak žádný případ, v němž by ve srovnatelné věci takto vysoké odškodnění bylo přiznáno, neoznačila. Ani jej označit nelze, neboť její požadavek se jak s rozhodovací praxí soudů, tak i s realitou míjí.

47. Nejvyšší soud ve svém vyjádření k obsahu ústavní stížnosti poukázal na další možné srovnávací rozhodnutí. Tím má být usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3413/22, kterým byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta stížnost ve věci (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2019 č. j. 29 Co 413/2019-155), kde stěžovatel, který byl stíhán pro zvlášť závažný zločin dokonané vraždy vlastní matky, spojený se značným celospolečenským odsudkem (či spíše opovržením), byl během trestního stíhání vzat do vazby, v níž strávil celkem 353 dnů. Obžaloby byl následně zproštěn, neboť nebylo prokázáno, že by spáchal skutek, pro který byl trestně stíhán. Obdržel zadostiučinění ve výši 200 000 Kč.

48. Ústavní soud shrnuje, že některé z uvedených případů bylo s věcí stěžovatelky částečně srovnatelných, protože obviněnými byly veřejně činné osoby. Celková délka trestního stíhání, výše hrozícího trestu, skutečně uložený nepodmíněný trest a časový úsek mezi uloženým trestem a konečným zproštěním obžaloby jsou však nesrovnatelné.

49. Za nejpodstatnější považuje Ústavní soud odsouzení stěžovatelky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmi let a šesti měsíců. A zejména pak skutečnost, že celkem 21 měsíců (do rozhodnutí odvolacího soudu) stěžovatelka žila v nejistotě, zda tento trest nebude muset skutečně vykonat. Není proto možné tento případ srovnávat s případy, kdy buď bylo rozhodnuto o zproštění obžaloby již soudem prvního stupně, nebo kdy sice bylo rozhodováno v několika stupních, avšak uloženým trestem byl pouze trest podmíněný. Ústavní soud nepochybně závěry Nejvyššího soudu citované v bodu 39 tohoto nálezu, ale zdůrazňuje, že ke srovnání lze používat pouze případy skutečně srovnatelné. V případě stěžovatelky obecné soudy nepostupovaly v souladu s judikaturou

Nejvyššího soudu. Srovnaly případ stěžovatelky s případy zjevně nesrovnatelnými, namísto toho, aby stanovily, řečeno slovy Nejvyššího soudu "přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé". Takovým postupem obecné soudy zasáhly do práv stěžovatelky zaručených čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny.

50. Ústavní soud zdůrazňuje, že je dalek toho, aby v daném případě sám určoval či jen naznačoval výši finanční částky, která stěžovatelce náleží ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny, nebo dával podrobný návod pro její výpočet; to není a ani nemůže být jeho úkolem. Zrovna tak Ústavní soud netvrdí, že takové přiměřené zadostiučinění by mělo odpovídat (původnímu) požadavku stěžovatelky ve výši téměř 50 mil. Kč. Obecné soudy musí znovu zvážit veškeré klíčové okolnosti tohoto mimořádného případu (zejména dobu trvání nepravomocného odsouzení k vysokému trestu odnětí svobody) a znovu rozhodnout.

V. Závěr

51. Ústavní soud uzavírá, že rozhodnutími Obvodního soudu pro Prahu 2, Městského soudu v Praze a Nejvyššího soudu bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím podle čl. 36 odst. 3 Listiny.

52. Z uvedených důvodů proto Ústavní soud podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přerušeni výkonu trestu odnětí svobody](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nesprávný úřední postup](#)
- [Adhezní řízení](#)
- [Poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Adhezní nárok](#)
- [Kontradiktornost vazebního řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Obnova trestního řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právo na účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Psychické týrání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)